

VECHI ÎNSEMNĂRI PE CĂRȚI BISERICEȘTI

ROXANA DOROBANȚU-DINA¹

Localitatea Piscani, vatră de istorie multiseculară, este așezată în partea de sud a văii râului Doamnei, la 13 km N-E de municipiul Pitești, reședința județului Argeș, și la 38 km S-V de municipiul Câmpulung, fosta reședință a județului Muscel.

Cine are prilejul să treacă vara prin livezile Iudei, pe la sfârșitul lunii iunie, cum aproape de Sâmpetru, atunci când iarba necosită trece de genunchi, acela nu se mai îndură să-și urmeze drumul spre răcoarea binefăcătoare a pădurii din apropiere. Pironit rămâne locului, privind cu însetare cum o adiere de vânt răzleț pune în mișcare o mare de fân, tălăzuind-o de colo până colo, iar pe tine simplu trecător muritor, înviorându-te, te face să cugeți, să meditezi, poate și asupra vieții trecătoare dar mai ales asupra faptului dovedit, istoriografic și arheologic, că pe aici, cândva, cu multe secole în urmă, au fost case, au locuit oameni, în vremuri aspre de bejenie.

Satul Piscani este așezat în zona centrală a județului Argeș, într-o poziție în care dealurile Piemontului getic, de proporții modeste, se întâlnesc cu câmpia cuprinsă între malul drept al râului Târgului și malul stâng al râului Doamnei.

Partea de est a satului, așezată de-a lungul drumului județean Piscani-Nucșoara, ce leagă viitorul centru urban Domnești cu drumul național 73, Pitești-Câmpulung-Brașov, este străjuită pe toată lungimea sa de terasele inferioare ale dealului Iudei, depresiuni deosebite ca geneză ale Grăiiului Piscanilor, cuprinse între râurile Bratia, Doamnei și Târgului.

Biserica actuală din Piscani, cu hramul „Sf. Nicolae”, este monument istoric și datează din secolul al XVIII-lea, fiind cititorită de Constantin Potoceanu, sora sa Epraxia, stareță pe atunci la schitul Valea Mare (Pitești) cu sprijinul material al mai multor persoane (călugări și laici) menționate într-o însemnare din 3 august 1786.

În ansamblu biserica din Piscani este construită din cărămidă bine arsă și bolovani de râu, cu mortar de var și pietriș mărunț, zidurile interioare fiind împărțite în două registre de un brâu de cărămizi așezat în formă de zimț.

Cărțile bisericești, au marele avantaj că se păstrează, că se transmit de generații și că erau la îndemâna unor oameni știutori de carte. În ele făceau însemnări preoții și mai ales cântăreții bisericești, „servitori bisericești”. Aceștia, erau oameni devotați misiunii lor și puneau toată dragostea lor de a cânta și sluji Sfintei Biserici. Pentru aceasta își exprimau durerea și nemulțumirea că, în unele zile de sărbătoare, tot mai puțini credincioși veneau să se roage pentru greutățile și bucuriile lor la Sfânta

¹ Școala generală Țițești.

Biserică. Totuși, aveau încrederea că rugăciunile „la sfintele Icoane“ erau ascultate și Bunul Dumnezeu se milostivea de ei de toți.

Deși erau singurii știutori de carte mai comiteau unele erori, atât de exprimare cât și de scriere, care se regăsesc în texte. Cărțile au fost folosite pentru a se face aceste însemnări, toate cu scopul declarat de a rămâne mărturie pentru „domnii cititori“ care le vor răsfoi, care le vor citi cândva.

Mineiul este o carte bisericească, fiecare luna are Mineiul ei, care se folosește la Sfânta Liturghie. De aceea găsim mai multe însemnări din ani diferiți în aceeași lună. Fiind structurate așa, însemnările oglindesc evenimente cu frecvență ciclică, de la an la an, care permit comparații.

În general însemnările aveau un caracter apreciativ cu privire la condițiile meteorologice și cu privire la felul în care acestea influențau starea socială a locuitorilor satului. Dacă vremea era favorabilă, recoltele erau bogate, sau măcar îndestulătoare, atunci oamenii erau mulțumiți. Producția de porumb (mai ales), de fructe, (prune pentru rachiu) era analizată din punctul de vedere al realizărilor bănești și al acoperirii necesarului fiecăruia. Se constată, de la an la an, creșteri ale prețurilor, mai ales în anii cu recolte slabe, se dau informații despre stabilizarea leului. Evenimentele cu caracter de unicitate (precum un cutremur), inundațiile, seceta și cele de debut de sezon (prima ninsoare iarna sau primele ploi de primăvară) își găsesc de asemenea loc printre însemnări. Calamitățile generau sărăcie și foamete, iar oamenii treceau prin acestea, fiecare după puterile sale. De asemenea sunt consemnate războaiele, amenințarea lor, mersul frontului, pronosticurile victoriei sau ale cursului istoriei, temerile oamenilor și îngrijorările lor, precum și decese ale unor enoriași în condiții deosebite. Se menționează aici incendiul din noaptea de Înviere de la Biserica Costești Argeș, unde au murit 108 persoane.

Este interesant de remarcat că nu se găsește nici o însemnare cu caracter politic, nu se vorbește despre regimurile politice, despre conducători sau despre influența lor în viața sătenilor.

Am considerat o datorie de onoare punerea lor în pagină, în ordinea desfășurării lor, ca unul dintre aceia care le-am citit, le-am găsit interesante, și am respectat dorința servitorilor bisericești de a le face cunoscute „spre veșnică amintire“.

Mineiul pe luna Ianuarie Editura București 1893 (penultimele file albe ale Mineiului). Amintire și spre ținare de minte:

„În iarna anului 1909 și 1910 au fost satisfăcătoare dar mai cu osebire în luna lui ianuarie 1910 care au fost așa de bine încatu pe aici în părțile locului s-a mirat lumea, de așa bunătate cu căldură și timp frumos fără înghețuri, când azi la 29 ianuarie corentă 1910, au fost și ploaie (bureală) (!) și Răurile tulburi.

Bine au fost pentru dobitoace și paseri că au scăpat cu ușurință, iar poporul cel mândru la inimă încă nu s-a mulțumit, părăsind mai rău cu rugăciunea pe Sfânta Biserică“.

Scriitor și paraclicer Grigore N Popescu Piscani

(Cu creion negru)

Aceasta scrisoare este a parohului meu Grigore N. Popescu, N. Gh. Boncea

*

Octoiul Mare — Editura București, 1890, Tipografia „Cărților Bisericești”
11-24 ianuarie 1969.

„Să umblați frumos cu cărțile bisericești, că două file am reparat acest octoic”.

N. Gh. Boncea

Minei Februarie — Editura București, 1893, Tipografia „Cărților Bisericești”.
Însemnări (cu creion negru, antecoperta I). Suvenir.

„Mâna putrezește, penița ruginește, creionul se tocește. Numai scrisul meu
rămâne, ca o amintire-n bine”.

25. II. 1939, Cântăreț Ionel N. Pielmuș, domiciliat în

com. Valea Nandrii Muscel, fiul al lui Naie R. Pielmuș — Piscani loco.

(cu cerneală neagră)

„În anul 1907 a fost un ger nemaipomenit, adică mai toată luna lui Ianuarie
geroasă, iar februarie mai potrivită, fără a i se zice ceva, pentru aceia de știință s-a scris

Grigore N. Popescu — Piscani

„În anul 1909 fost asemenea cu iarna, că a fost grea și geroasă, mai cu seamă
tot în luna lui Februarie a fost ger”.

Grigore N. Popescu — Piscani

„În anul 1910 luna lui februarie au fost foarte bună cu timp călduros și fără
ger, așa că s-a mulțumit lumea ca niciodată”.

Grigore N. Popescu

(cerneală neagră, antecoperta II)

S-a scris spre știința cititorului

„În anul 1910 au fost și am avut aici în părțile locului, o iarnă f frumoasă și
nemaipomenit de bună, ântrucât să se știe, că lumea rămasă mai toată iarna a umblat
desculță și desbrăcată până la cămașă din luna lui Decembrie 1909 și până la finele lui
febr. 1910. Au fost bine și așa de bine până âncât s-a mirat toată lumea noastră când a
văzut că răsare florile și înflorește viorelele în fâurari, aproape că se zice de bătrâni
poporului că mai că n-au mai pomenit așa de bine în februarie acesta.

Dar ce să mai zicem că noi totu răi sântem, și răi și păgâni, că nu urmim să
mergem la Sf. Biserică, ca să avem un viitor frumos și să fim sănătoși și aci ne atribuie
răul mai marilor creștinătății, că nu inspectează serviciile sfintei Biserici spre a înfrâna
pe răii năraviți creștini”.

1910 febr. 24, Paracliser Grigore N. Popescu

„Femeile care au ajutat la arsură (?) pe 1918 febr. 24 (sâmbăta morților)

1. Teodora Vintileasca; 2. Lina Naie Dospina”.

1948

„În acest an de la Naștere Domnului (Crăciunul) și până-la 8 februarie nu am
nins nici un fel de zăpadă și a fost pulbere pe șosele. La 10 februarie a mai dat un

Înainte de a ninge a fost un timp f frumos încât înflorise toți pomii și era un rod f bun, aveau oamenii bucurie, că după 3 ani de lipsă de fructe se face acum. Dar bucuria le-a fost zadarnică că, dacă a nins a fost și ger și florile fiind ude de 4 zile au înghețat în pomi. Așteptăm să se lumineze să vedem rezultatul nu numai al florilor din pomi ci și al celorlalte semănături, de exemplu al lucernei și al trifoiului care crescuse de puteai cosi.

În acest an Paștele cade în ziua de 20 Apr. iar Sfântul Gheorghe (în) a patra zi de Paști“.

Piscani 12 apr. 1941 – cântăreț bisericesc

Gh. N. Zamfira, N. Gh. Boncea

„Astăzi Anul o mie nouă sute patruzeci și doi luna Aprilie ziua 26 (duminică) Eu Gh N Zamfira cântăreț la această sf. biserică am avut nuntă și urma să mă cunun, adică a primi taina cununiei, în biserica aceasta. Însă părintele paroh Constantin Dumitrescu fiind certat cu nașul meu Vasile O. Crasan, n-a voit să mă cunune.

Am fost nevoit să plec de la biserica unde slujesc și în care am îmbinat toată dragostea cântării și inimii mele, la Biserica din com. Racovița la pr. Constantinescu, unde am primit această sfântă taină. Am scris aici spre veșnica amintire“.

Cântăreț Gh. N. Zamfira 25 mai 1942 – Sfânta Treime

(scris cu creion chimic)

„În luna aprilie 1915 am scris sla (?) prima dată și în ziua de întâiu că până aci a fost liniște la noi în țara, iar în celelalte țări cu împărați mari au fost și este și acum mari războaie. Pentru care am scris spre știință“.

Grigore N Popescu (cu cerneală neagră)

„Cum nu este servitorul frate cu stăpânul, așa nu este biciul frate cu spatele“.

Din Sfânta Evanghelie de la Sfânta Liturghie din ziua de Sfântul Gheorghe.

23 apr. 1953. Cântăreț Gh. N. Zamfira (cu creion chimic)

„În această lună Aprilie 1914 Sf. Înviere a fost în 6 zile, cu timp frumos ca de Paști, dar după aceea a mai și plouat, din care cauză pe aici prin părțile locului a dat și bruma în mai multe nopți, până la Sf. Gheorghe. De știință am scris eu,

Grigore N. Popescu 1914“.

„În anul 1915 Sf. Înviere a fost la 22 ale lunii lui Martie, cu timp frumos ca la Paști, pentru care ca mulți, pentru care ca mulțumită sa scris“.

1915 Grigore N. Popescu

„Scrim pentru buna cunoștință că în corenta lună Aprilie Anul 1915 a fost timpul cam cu ploi pe aici în părțile locului dând și bruma tocmai la înflorirea pomilor fructiferi, care având mare suferință nu știm ce se vor alege de roade până în luna mai viitor, unde vom scrii mai ân detaliu pe a 2-a pagină tot aici să fie știut. Că până la finele lunii Apr. 1915 au fost multe brume și l-a (!) pomi le-a păsat dar mai rău la nuci, care nu știm încă ce va fi“.

Grigore N. Popescu

proșcău de zăpadă și iarăși cald și bine, însă ne-a plouat absolut până în prezent.

Scriu-s-a spre știință urmașilor (scriitor al acestei sfinte biserici)

N. Gh. Boncea 4 martie 1948

*

Evanghelie – București, 1895, Tipărită cu binecuvântarea IPS Mitropolit Primat D. D. Ghenadie. Însemnări (pe penultima filă albă de la sfârșit).

„Biserica – după _____ pare a fi zidită în anul 1775, de către boieri ce au avut moșie aici, care sunt însemnați (se) zice, că a fost schit de maici, ca un metoc al m-rii Valea. Bis a mers ca schit până la secularizare, apoi schitul devenind biserică de mir.

A slujit apoi preotul Neagoe Predescu, pr. I. Olteanu din Colibași prin delegație 2 ani (?) apoi pentru. C-tin Predescu până anul 1924, apoi a urmat a sluji pentru. Paroh Grigore Pentru Olteanu, parohul de la «Sf. Voievozi» - Negreni neîntrerupt până în anul 1937 luna lui iunie, ziua 4, când s-a înființat parohie ca preot fiind hirotonit pentru. C. Dumitrescu.

S-a reparat sub pentru. Grigore Pentru Olteanu în anul 1927, legându-se anvonul cu fier, turnându-se ciment în biserică, dimpreună cu ajutorul bravul preot paroh Grigore Pentru Olteanu ce a făcut pe cheltuiala sa strănile bisericii în stejar. În anul 1927 D-na Elisabeta C. Nicolescu a cumpărat un rând de veșminte în sumă de 6000 pentru pomenirea decedatului său fiu C-tin.

Am slujit ca (*sic!*) cântăreți: 1. Nicolae Zagrafea (?); 2. Grigore Zagrafea; 3. Ion Lemnaru; 4. Constantin Zamfira (Lemnaru, n. ns.); 5. Gheorghe Retevoiescu; 6. Naie Gh. Boncea; 7. Gh. N. Zamfira; 8. Ion Căpățînă (25. XII. 1929)

(Se pare că scrisul aparține preotului Grigore P. Olteanu)

*

Mineiul pe luna martie, București, 1893

„Am scris pe ac. Sf. Carte în amintirea d-lor cititori, din personalul Sf. Biserici Piscani, cum că iarna anului 1916 a fost cu timp frumos și destul de bună. Adică din toamna anului 1915, din luna lui Nov. cum și Decembrie 1915 f. bine, că lumea săracă a umblat cum a putut, aproape și desculți în ian. 1916 și mult mai bine cu timp frumos și cu căldură care numa sa (!) văzut. În fbr. expirat a fost puțin mai geroasă și poate spre final a fost și cu ploii măricele, că apele au venit mari din care s-a constatat că pe aici în părțile locului, unde am locuit noi, lumea cei din timpul de față, am fost cu totul mulțumiți de la săraci până la bogați, de așa mare bunătate cerească cu care ne milostivește Domnul Nöstru Iisul Cristos întotdeauna. De aceea eu am arătat această minune și rog pe urmași (!) mei, ca și ei să se roage lui Dumnezeu a la da bine cum ne dă nouă care ne rugăm în tot timpul”.

Grigore N Popescu – servitor bisericesc
de la anul 1872, când eram de 20 de ani.

*

Fila I de gardă Minei aprilie - București, 1893.

„Astăzi, anu o mie nouă sute patruzeci și unu luna aprilie ziua 12 (Sîmbăta lui Lazăr) a fost un timp cum rareori s-a mai întâmplat.

Începând din ziua de 9 aprilie cu o ploaie frumoasă pe care o aștepta toată lumea, aceasta ploaie s-a schimbat mai pe seară în ninsoare și această ninsoare a ținut până în momentul în care scriu și nu știu cât o mai ține.

„Astăzi an 1920, luna MAI ziua 7 a fost ziua Sf. Înălțări cu timp frumos și ploaie. De aceea am scris spre știință“.

Grigore N. Popescu

„Astăzi 1920, luna Apr. 30 am scris că acest an are să fie bun și mai sus unde am scris pe luna Mai așa este, să se citească că tot eu am scris pentru cititori“.

(fără semnătură scris cu cerneală neagră)

*

(Continuare antecoperta II)

„În ziua de 27 Aprilie 1930, adică în Duminica Tomei, s-a oficiat parastasul pentru cei 108 morți din comuna Costești-Argeș, arși de vii cu biserică cu tot în noaptea de Domnul Hristos“.

Am scris spre amintirea celor ce vor veni după mine.

Constantin Zamfira (Costică Lemanru) Cântăreț Piscani

*

(O însemnare marginală). Cântăreț Ion Florea 21. Mai 1942. Contribuții bănești la biserică (1918 ?). Se pare un leu de familie: Maria Piscanu, Grigore Dina (străbunicul meu), N. Lăzărescu, Marin N. Dina, Ion și Maria Arvatu, 2 lit (?), 0,40 (lei), pedepsiți (?); Niță Ducănoiu, 1 lit, 0,20 lei, pedepsiți; Dumitru M. Niță, 1 lit, 0,0 lei, pedepsiți; Iliana și Floarea Dina, 2 lit, 0,40 lei, pedepsiți; Grigore Dina, 1 lit, 0,20 lei pe casă (?); Rafira Bedereagă, 1 lit, 0,20 pedepsiți; Ion Drăgoescu 1 lit, (0,20 tăiat, în original).

(selecție) (scris cu cerneală neagră, fără dată)

*

Mineiul pe luna mai Editura București, 1983. 1936 luna mai 31 (scris cu creion negru).

„În acest an din cauza răcelii de primăvară a căzut o brumă și a distrus tot rodul de la pomi în special zarzări și pruni nu avem anul acesta rost de țuică. Celelalte recolte merg Binișor. Ploi multe de Moși. Scriu pentru amintire“.

Servitor al bisericii N. Gh. Boncea

*

1916 Mai 1-iu (scris cu cerneală neagră)

„Anul 1916, ziua 1-iu Maiu au fost la Duminica Slăbănogului, adică a 4-a după Paști și după drept cuvânt în Sfânta Biserică trebuie și de datorie este, ca să se zică și de-ale Profetului Eremia, ceva, câtuși de puțin, că mult a fost iubit de Dumnezeu acest sfânt.“

Pentru aceea eu l-am împodobit / pe cât s-a putut cu al sfintei Învieri și al Slăbănogului.

Însă ceea ce cred este că mulți Dascăli Bisericești în această zi pe bietul sf. proroc Erimia nici în samă nu l-a Băgat, mai cu seamă de-ai de face pe fudulul și pe învâțatul, cum este Răscăciratul Nostru (1)“.

(1) Cântărețul Ion Lemnaru din Negreni

Grigore N. Popescu

*

„Cu ajutorul Domnului Isus Cristos Domnul Nostru am ajuns să și pe 1-iu Mai anul corect 1916 care pe prima pagină din eroare s-a pus 1915 și sau (!) îndreptat la

moment. Pentru aceea scriu și aici ca să se știe că din greșeală sa (!) îndreptat, și mai scriu că în anul corect 1916 timpul este frumos cu ploii și din poame zarzăre sunt multe, iar din celelalte fructe până în prezent nu prea se cunoaște bine că le-a mai atacat brumele din aprilie expirat și nu se știe ce va rămâne bune.

Pentru care de știință am scris să văză și popa, că moare dă prune și îi place rachiul mai cu seamă și Lemnarului la pomeni“.

Grigore N Popescu paracliser din 1872

Minei pe luna iunie – Editura București, 1894.

„Astăzi la anul 191 la luna iunie, adică în noaptea zilei de 8 spre 9, pe la miezul nopții ne-a plouat că ploaie mare cu Trăznet și fulgere, pe care aici în părțile locului oa și Doream, că a săturat pământul și de Bucurie am scris creionul în amintire“.

(fără semnătură, dar scrisul aparține sigur lui Zănoiu

*

„Astăzi 31 mai 1916 pe la prânz a dat aici în părțile locului oă ploaie venită de la apus și Miază – Noapte, oă ploaie mare cu grindină, din care unele din pietre era (!) și ca (de) 50 grame, dar Era date rar că n-au făcut multă stricăciune, pentru care la în 1 iunie am scris și ce va mai fi și de aci nainte mai scriu“.

(fără semnătură, scris cu cerneală neagră)

*

Amintire – 6 iunie 1937.

„Astăzi 6 iunie c.o. ultima Duminică ce urmează să facă serviciu Părintele Gh. Olteanu – Negreni, urmând ca de la Înălțarea Domnului să facă serviciul divin pr. C-tin Dimitrescu, Noul Preot. Săi (!) Ajute Dumnezeu“.

Servitor al Bisericii Piscani N. Gh. Boncea (scris cu creion negru)

*

(Continuare, cu pix albastru)

„Spre aducere în această zi de vară timpul prezintă f bun cu o speranță de recolte bogate. Tot omul merge la muncă în această zi, iar biserica este lipsită de enoriași“.

Cântăreț bisericesc Gh. Zamfira

„Astăzi în anul 1942, luna iunie, ziua 7 (Duminică) a doua după Rusalii, scriu ca să se știe pe viitor că până acum anul merge f bine toate recoltele“.

Gheorghe N. Zamfira. Cântăreț (scris cu creionul negru)

„Astăzi 29 iunie 1943 Sfinții Apostoli Petru și Pavel am serbat Amintirea pe la Dl. Petre Vasilescu“.

N. Gh. Boncea, Cântăreț bisericesc

(scris cu creion roșu)

(Scris cu creionul) 29 Iunie 1944

„Sfinții Apostoli Petru și Pavel, ziua Onomastică a fostului Cărciumar Petre Vasilescu din Piscani, care îl învrednicea D-zeu dă ne invita pe tot Clerul acestei Biserici la o copioasă gustare, În cinstea zilei de Astăzi.

Acum Petre a murit n-are cine ne mai invita.

Dumnezeu să-l erte (!)“.

Servitor al bisericii N. Gh. Boncea

*

Minei iulie – Editura București, 1894.

„Spre știință să fie cele ce am scris la instalarea pr. C-tin Dumitrescu la noua parohie Piscanii de Jos, s-a făcut în ziua de 2-a iulie 1937“.

C. Zamfira - Cântăreț, Gheorghe Retevoiescu - Cântăreț,
Săvulescu - Cântăreț, Gh. Zamfira, N. Gh. Boncea

*

Amintire, 25 iunie 1937. Alegerea Consiliului Județean la secția de vot Coșești“

N. Gh. Boncea

*

Amintire (cu creion chimic).

„Spre știință urmașilor noștri fiind crăpată la ziduri din timpul cutremurelor din vremuri și primind și surpături la Catapeteazmă de la Genici (?) s-a ținut provizoriu cu popi de lemn până în acest an 1973, când sub îngrijirea cucernicului pr. Sandu Vasile s-a consolidat cu fier beton și ciment (!) și cu tiranți de fier legându-se peste tot.

Și cu ajutorul lui D-zeu și cu obolul credincioșilor s-a terminat cu bine în ziua de 28 iulie 1973“.

(scris cu creion chimic pe fila de gardă) Semnătura lipsește

*

„În ziua de 12 iulie 1941 a fost un înec dea înecat toate luncile, au ieșit apele din matca lor și-au făcut pagube enorme la toți locuitorii. A plouat de pe ziua de 10 iulie în continuu și ziua și noaptea.

Județul Muscel a fost tot avariat și județul Argeș jumătate. După cât s-a constatat de cei mari poduri rupte, șosele, linii de fier, oprirea circulației pe timp de 2-3 săptămâni până la refacere“.

Scrisă spre știință, Servitor bisericesc N. Gh. Boncea

*

„Astăzi 31 Iulie 1915 s-a scris pe această carte, ca să fie știut, pe cât avem viața de la Bunul D-zeu Sf. că în anul acesta au fost Bine dar a plouat cam mult aici în părțile locului și cu din care cauză recoltele de pomului sânt cam slabe, nu prea este legătură la porumb.

Iar prune și celelalte poame s-a făcut de mijloc și cam pe alocurea, pe unde au fost munciți pomii“.

Scriitor Grigore N. Popescu

*

„În anul corent 1915 este în Europa Rezel ânfricoșat, numai noi, România, stăm pe loc, dar gata pentru mobilizare, unde vom fi chemați de patrie ca și celelalte state“.

Grigore N. Popescu paracliserul bisericii filiale Piscani,
care am servit din copilărie la Sfânta Biserică.

(cerneală neagră scrisă cu toc și peniță)

„Spre știință să fie că anul Domnului 1915 ne-a sosit, dar timpul ne spălmăntează pe noi cei săraci, că iarna este cu sloate și moină de la care timp rău aduce (indescifrabil) că prin copii oamenilor este guturai, care-i zic doctorii măgărească, mai este și o mare frică și în tot poporul că se aude de resbel și cu țara noastră.

Iar Rusia, Austria, Germania, Belgia, Serbia, Franța, Englethera, Turcia și Muntele Negru, sânt în focu cu Resbelu, încă din anul expirat 1914 și s-a omorât multă lume“.

Scritor Grigore N. Popescu
(cerneală neagră scris cu toc și peniță)

*

Minei august – Editura București, 1984, 16 August 1942 – Duminică (scris cu creion).

„În noaptea de 15 spre 16 august Bunul Dumnezeu sa îndurat șa îndurat (!) spre noi păcătoșii și după o lungă secetă, în cele mai călduroase luni, a dat o ploaie zdravănă, fără vânt sau piatră de a adăpat brazdele pământului, care până atunci fusese sub arșița soarelui.

Porumbii începuse a se usca, semănăturile la fel încât intrase groază în oamenii necredincioși, pentru că chiar în această perioadă de groază prin care treceam fiind amenințate de seceta cea mare la care se mai adăuga războiul cel mare după întreg universul, cu excepția câtorva țărișoare mici, oamenii tot nu veneau la biserică și se făcuse foarte răi, încât nu mai putea nimeni să numere nelegiuirile ce se făceau.

Dumnezeu care în tot anul acesta nu ne-a părăsit o clipă, s-a milostivit și a mai dat iarăși ploaie din abundență Duminică toată noaptea și luni. Cele ce erau amintite și nu revenit și iarăși avem recolte bune. Dublu de boabe a ajuns la 800 lei și nici așa nu se găsește. Umblă lumea din sat în sat cu sacii la umăr și nu găsește boabe. Am văzut copii de 7-8 ani slabi și nemâncați mergând cu un dublu de boabe pe umărul lor slab (câte) 13-14 kg fiind trimiși de părinții lor să găsească boabe pe unde vor putea găsi.

Am scris aceasta spre știința celor ce vor venii“.

Gheorghe N. Zamfira (Cântăreț bisericesc – 16 august 1942)

*

„Leat 7285 de la Adam, 1777 de la Hristos. 1910-1777, 0133 (scris cu cerneală neagră).

Prin urmare să se înțeleagă.

Că Sfânta noastră Biserică cu hramul Sf. Nicolae unde servește această carte, adică satul Piscani, com Purcăreni, este de 133 de ani, după socoteala ce s-a făcut prin cifrele de mai sus, scrise cu creionul de Domnul Gheorghe sopcolicul, profesorul Școlii Normale de Câmpulung. Adică leatul 7285 de la Adam și leatul 1777 ani de la Domnul Nostru Isus Cristos, pentru aceea s-a scris, de știință.

La 1910 August 4“. Grigore N. Popescu

*

„În anul 1910 au fost binișor, în întreaga țară, de bucate, și pe alocurea și de poame, pe unde nu au fost omizi și piatră, dar pentru vite este Belșug de notreț (!) în toate părțile și cu fâneța îndeajuns.

Iar lumea nu mai urmează Sfânta Biserică ca mai nainte“.

Grigore N. Popescu paracliser, am scris.

„Astăzi I-îu August 1915 a fost ploaie domoală mai toată ziua și cu din care cauză Holdele de porumburi nu prea dă speranțe frumoase, în acest an din cauza a ploilor prea multe. Iar porumbul vechi se vinde foarte scump pe preț de lei doi 50/00 dublu decalitrul de 15 kilograme în greutate, adică uocaua veche pe 25 bani, ca în timpul de foamete“.

„În anul corent 1915 este un înfricoșat Rezel în Europa, precum n-a mai fost și nu știu ce va mai fii pe viitor“.

Grigore N. Popescu-paracliser (scris cu cerneală neagră)

*

„Sâmbătă 29 august 1970.

Spre amintirea urmașilor, redau câteva cuvinte privind fazele acestui anotimp. Vremea temperată, bolta cerească parțial acoperită cu nori, ploi din abundență, recoltă frumoasă, porumbul în medie 60 lei pe dublu.

Deși sărbătoare, destul de însemnată (Tăierea capului Sf. Ioan Botezătorul) în biserică nu a participat nici o persoană.

Toată lumea după preocupări personale“.

Cântăreț bisericesc - Gheorghe N. Zamfira

*

Minei pe luna septembrie Editura București, 1891 (fila albă de gardă).

„Astăzii An 1905 am scris aici ca să se știe că de 3 ani ne bântuie foametea și cauza secetei nemaipomenite și porumbul s-a scumpit mai rău ca grâu“.

1905 septembrie 4 – duminică Grigore N. Popescu

*

„Astăzi 1909 au fost aici în părțile locului tot secită în timpul verii și recoltele porumbului au suferit mai mult de jumătate în producție, încât fasolea au fost numai la zăvoaie și tot în scădere pe preț de 20 bani chilog“.

Grigore N. Popescu

*

„Astăzi 13 Sept 1952 am fost în biserica Piscani“.

Gh. Ionescu – Pictor

*

„În anul 1915 a dat bruma în corenta luna septembrie de Sf. Maria Mică și așa din cauza acestei răceli nemaipomenite prea de timpuriu, pe 14 ale lunii, adică până la culesul Cristovul viilor, acea brumă a făcut multe stricăciuni la zarzavaturile de toamnă, ca ardei și altele precum și porumbul verde, pe la zăvoaie a suferit stricăciuni că lau (!) apucat crud, în părțile locului. De aceea am scris ca să se știe pe viitor, că în anul acesta porumbul s-a vândut și cu 3 lei dubla de boabe socotit chila pe lei 105 și suta de oca pe vechime cu lei 25 (?) bani 25“.

Grigore N. Popescu

*

„Idem în noaptea de Sântămăria Mică a dat bruma, ca în anul 1933“.

C. Zamfira

„În anul 1915 luna septembrie abia s-a făcut mălai nou și nu mai suferim noi cei de la țară fiindcă este berechet“.

13 sept. 1942

„În această zi după terminarea Sfintei Liturghii, fiind duminica s-a făcut serviciul pentru înmormântarea lui Mitică Degeratu mort în războiul cu Rușii, în regiunea Caucazului.

Fiei (!) țărâna ușoară!

„Omule muritor nu te mira că ce ești au fost (și eu) și ce sunt vei fi“.

Gh. N. Zamfira, cântăreț

*

Mineiuil lunii octombrie, Editura București, 1892 (scris cu cerneală neagră).

„În anul 1912 au început ploii mari chiar din luna lui august, anul corent 1912. Au plouat continuu, adică din luna septembrie expirat, din cauza deselor ploii turnate, apele râurilor și gârlele au făcut stricăciuni încât toată țara precum și în corenta lună a lui octombrie, au fost tot ploii mari încât s-au sperat, s-a speriat toată lumea – cu strânsura recoltelor care prin multe părți ale Țării au rămas porumbul necules că apele vărsate au umplut câmpiile. Și mai scriu aici pentru amintirea cititorilor din vremurile viitoare că tot din corenta lună octombrie s-a început Rezelul între Turcia și Bulgaria, Serbia, Grecia și Muntele Negru și după cum sună gazeta, Bulgaria o să iasă biruitoare și se va dubla imperiul în viitor“.

Grigore N. Popescu – Piscani

*

„În anul 1915 luna octombrie scriu cum că în această lună de toamnă au fost ploii mari de au săturat pământul în toată țara noastră, așa că semănăturile de toamnă sub ogoară (?) merge bine. Și mai scriu aici spre cunoștință D-lor cititori că în anul acesta cu Răzbel European mult sânge omenesc s-a vărsat în țările ca Rusia, Austro-Ungaria, Sebia, Germania, Belgia, Italia, Franța, Englitera, Bulgaria și Turcia, care până în prezent numai țara noastră și cu Grecia stau pe loc, dar tot gata până va suna ora de Mobilizare (!) și să văză unde și cu cine se va înțelege concret să fie aliate.

Și mai scriu spre știință că în țara a noastră a fost berechet! Anul acesta, dar la vânzare s-a vândut pe prețuri mari orice legume și chiar cerealele“.

Grigore N. Popescu – servitor bisericesc

*

„Donație (fără dată, cu creion negru). Ioana lui Ion Negoită 0,50 lei, Marița Ion Hartan 50 bani, Ioana Petre Negoită (soția lui Niță Negoită) 50 bani, Maria Grig. D. Boncea (mama Nora) 1 leu, Smaranda Gh. Despa 1 leu, Marița Vasile Piscanu 1 leu, Anicuța Dumitru N. Boncea 50 bani, Filofteia Tudose Radu 1 leu“.

(Fără dată)

„Amintire din anul 1937, Luna octombrie ziua 31 Duminica. Această lună a fost foarte frumoasă cu un timp favorabil în care oamenii și-au putut strânge recolta foarte bine. Porumbul s-a copt ca niciodată. Iar spre ținere de minte am scris aici în acest an a fost foarte bogat.

S-a făcut porumb mult, prune multe, în sfârșit de toate”.

Gh. Zamfira – cântăreț provizoriu 31 octombrie 1937

*

Minei luna noiembrie, Editura București, 1892 (scris cu creion negru)

„Astăzi 11 noiembrie 1943. A fost înmormântarea celui mai bun, mai frumos

și tot ce poate să aibă un om în lume, a celui ce a fost – Mitu Țuculete răpit de o moarte năpraznică și fulgerătoare, fiind militar activ la un Batalion de Vânători de munte din Brașov de un proiectil de artilerie într-o temă de luptă.

A fost răpit și doborât ca un stejar falnic tocmai în floarea vieții în vârstă de numai 23 de ani.

Am scris aici spre eternă amintire a celor ce vor răscoli această sf. carte“.

Gh. N. Zamfira - Cântăreț la această Sfântă Biserică
(11 nov. 1943 – cu cerneală verde)

*

„Astăzi 1 Noiembrie 1953 Duminică. În noaptea de 31-1 Noiembrie a acestui an a început să cadă primii fulgi de zăpadă și a continuat să cadă până în timpul Sf. Liturghii care s-a terminat la ora 10 și ½. Spre amintire“.

Cântăreț onorific Gh. N. Zamfira

*

(continuare cu cerneală neagră)

„În anul 1911 Luna Noiembrie a 1-iu ziua marți am scris aici, pe această sfântă carte, ca să se știe pe viitor de domniii cititori, că anul acesta a fost bun, roditor de bucate și cu o toamnă foarte frumoasă, așa că fasolea s-a vândut cu preț, adică pe lei 3 bani 50/00 și ani pe urmă s-a vândut și cu 4 lei merticu, adică dublu decaltru, pe care preț a fost foarte mulțumiți și porumbul este copt“.

Grigore N Popescu – omul sfintei Biserici, Piscani

*

Luna lui Noemvrie

„În anul 1916 la 1-iu Noiembrie când tot astăzi de marțea s-a întâmplat de au fost zi întâiu în 1911 cum atunci în acel an s-a scris mai sus, așa și în acest an de 1916 sau (!) scris ca să se știe de aceia ce vor mai ceti pe această sfântă carte, că anul acesta a fost bun, roditor de toate și cu cea toamnă frumoasă. Porumbul a fost copt, fasolea s-a vândut pe 4 lei Dublu și nucile pe 5 și 6 lei nuca (?) în fine toate cu preț bun, numai Rezelul ne sperie cam rău dat (?) tot noi românia (?) sperăm să câștigăm“.

Grigore N. Popescu – omul al sfintei Biserici (scris cu cerneală neagră)

*

„La 20 Nov. 1908, adică în ziua Sfântului Grigore Decapolitul, făcătorul de Minuni, am scris aici spre știință că au fost o zi frumoasă și soare strălucitor așa că și oameni (!) _____ (?) au fost sănătoși și de bucurie nu au venit la sfânta Biserică ca să se închine sfintelor Icoane, cum învață sfântul. Și eu am scris spre amintire că noi creștinii sîntem mai răi ca Catolicii (!) și la Țară nu se mai respectă credința“.

Grigore N Popescu ajutoriu în serviciul Sf. Biserici Piscani 1908 ora 8.

*

Noiembrie 29 anul 1937

„A căzut din cer primii fulgi de zăpadă“.

Gh. Zamfira cântăreț provizoriu parohiei Piscani de Jos, com. Piscani

*

10 Noiembrie 1940, Duminica dimineța la orele 3.35 m după miezul nopții s-a cutremurat pământul, cum niciodată nu s-a mai cutremurat. S-a auzit vuet mare și s-a văzut lumină pe cer către amiază zi (!) și răsărit.

Clădirile în acele zguduituri, în parte s-au dărâmat, însă nu a fost locuință (clădire) care să nu fi suferit stricăciuni. Vitele mugeau, păsările crăoneau, iar câinii au lătrat cel puțin un sfert de oră după încetarea cataclismului care a durat aproape 4 (patru) minute. Mișcărilor de dăriere (sic !) ale pământului, au fost sensul : de la nord-vest spre nord-est.

În urma acestui cataclism (cutremur) sf. locaș de închinare al satului Piscani care datează de aproape 200 de ani a suferit oarecare dărâmături, în special în pronaos în partea de nord deasupra cristei, dărâmându-se un colț de boltă. Acestea s-au scris spre știință celor viitori.

Pr Paroh C Dumitrescu

Cântăreț provizoriu Gh. Zamfira

(scris cu cerneală albastră)

*

(completare cu creion negru)

„Tot în acel cutremur Bucureștiul a suferit un sfert stricăciuni, dărâmături, morți și răniți.

În Moldova, orașul Panciu a fost șters după fața pământului, ne mai rămânând mai o casă în el.

Ploieștii iarăși au suferit mari stricăciuni.

Spre știință celor ce vor venii“.

17 Noiembrie 1940 Duminică Cântăreț Gh. Zamfira

*

Minei pe luna decembrie Editura București, 1892.

„1) An 1910, scriu eu aici că în acest an a fost bine în părțile locului, mai cu seamă pe unde n-a fost omizi la pomi au fost poame multe și cu preț bun“.

Grigore N Popescu, servitor bisericesc din anul 1872

2) Scriu aici în această sfântă carte spre amintirea celor ce citesc (!) în viitor (folosește numai â și înainte și în text, n. ns.), cu băgare de seamă și cu bună ascultare, că în anul corect 1913, porumbul verde din recolta acestui an 1913 a fost din cauza timpului friguros și ploios pe vară la creșterea lui, așa că ne așteptăm că nu mai mâncăm noi țărani mlai noi.

Dar iată minunea cea de folos ce cu puterea Creatorului, rugăciunea credincioșilor plugari, s-a copt porumbul cel verde și «ântârziat» că în luna septembrie s-a copt porumbul cel nou și «ân Octombrie» s-au cules luncile, însă deși era porumbul cam verde și se întristase muncitorii agricultori că «lise» va strica porumbul, ca în alte dăți, dar milostivul Dumnezeu, Domnul Nostru Iisus Cristos ne-a dat un timp de toamnă frumos, cum a binevoit ca un puternic a toate și s-au uscat porumbul în pătule și li s-au retezat coarnezle speculanților, sau (!) ruginit magazinele cu porumb la jidani și grecoțelii din țară.

Și în sfârșit bogății au făcut, n-au mai zis să bage pe cei săraci la ei robi pe mămăligă. Amin!“.

(scris cu cerneală neagră) Grigore N. Popescu Piscani

*

Penticostar, Editura București, 1889.

„În amintire veșnică

Va rămânea aceste rânduri ca să se știe în viitor că în an 1937 a fost o secetă cum aproape nu s-a mai pomenit vreodată, cum spuneau bătrânii, că eu n-am pomenit

secetă așa mare în timpul sapei și al arăturii, căci anul acesta n-a plouat de la ziua a doua de Paști și până în Duminica Tuturor Sfinților (27 iunie) sf. (!) și încă nu se știe și de azi înainte cât timp va mai fi secetă.

Porumbii s-au uscat, iarba la fel, oamenii n-au mai putut săpa, în definitiv suntem aproape de piere.

Dumnezeu să se milostivească spre noi păcătoșii!“.

Constantin Dumitrescu Gh. N. Zamfira cântăreț bisericesc

27 iunie 1937 N. Gh. Boncea (cântăreț II, n. ns.)

*

Liturgie pe 1906 de Paști (Penticostar), Maria Arvātu 0,35 lei, Dumitra Piscanu 0,20 lei (soția lui Tudor Piscanu), Naie Boncea 0,20 lei, Ilinca N. Dina, Dumitru Hartan.

(listă selectivă)

OLD WRITINGS ON CHURCH BOOKS

Abstract

The paper shows some writings, which are presented on religious books from the modern and contemporary epoch preserved in the churches from Piscani village.